Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 12 maja 1932 r. 662.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s A i d a s" o p o l s k i e j p o l i t y c e z a g r a n i c z n e j. "Lietuvos Aidas" Nr.104 z 10.V.1932 r.Art.p.t."Polacy o orjentacji swej polityki zagranicznej" Streszczenie:

Wkrótce się kończy termin konwencji wojskowej zawartej między Polską a Francją. Wprawdzie sama konwencja jak też jej termin utrzymywane są w tajemnicy, mimo to wiadomo, że wkrótce konwencja musi być wznowiona lub też straci swą wartość. W prasie polskiej toczą się gorące dyskusje w sprawie stosunków z Francją. Polacy są niezadowoleni z obecnego gabinetu Tardieu, gdyż czują się pokrzywdzeni przez kontyngens importowy, wydzielony im przez Francuzów. Niezadowolenie również budzi w Polsce sytuacja robotników polskich we Francji. Tysiące tych robotników wysłała Francja do Polski, powiększając przez to liczbę bezrobotnych. Najbardziej jednak uraziło Polskę odmówienie nowych kredytów. Polacy nie mogli nawet zrealizować w całej pełni na giełdzie paryskiej swych obligacyj związanych z magistralą Gdynia-Katowice.

Endecy oskarżają rząd Piłsudskiego, że przez swą politykę oziębił stosunki z Francją, oddając cały szereg zamówień na potrzeby wojska Ameryce a nie Francji. Pozatem, zdaniem endeków, Francję odstręcza od Polski nie demokratyczny ustrój tej ostatniej. Sprawa brzeska również miała mocno zaszkodzić Polsce zagranicą.

Są jednak w Polsce głosy, odnoszące się krytycznie do orjentowania się bez zastrzeżeń w stronę Francji. Tak np. wileńskie "Słowo" twierdzi, że Polska niepotrzebnie zajęła się obroną traktatu wersalskiego i zajmuje stanowisko antyniemieckie. Zdaniem "Słowa", Polska winna dążyć do utworzenia trójprzymierza - francusko-polsko-niemieckiego.

Są też głosy, dowodzące, że Polska w obecnych granicach nie może mieć dobrych stosunków z Niemcami. Stronnicy zbliżenia polsko-niemieckiego odpowiadają na to, że stosunki takie są możliwe, należałoby jedynie zmienić politykę mniejszościową w Polsce i politykę handlową względem Niemiec. Obecną wojnę celną należałoby zastąpić paktami kompensacyjnemi, z którychby obie strony miały korzyść.

Wychodzi więc na to, że w Polsce porusza się kwestję rewizji swej dotychczasowej polityki. Trudno jednak się spodziewać czy przyniesie to rezultaty. Z Niemcami Polsce trudno się będzie porozumieć, dopóki Niemcy będą miały na wschodzie swe granice obecne, zwłaszcza zaś dopóki istnieć będzie korytarz gdański. Żadna partja niemiecka, nie mówiąc o hitlerowcach nie chce i zapewne nie zechce zgodzić się na obecne granice niemieckie na wschodzie.

"L i e t u v o s A i d a s" o w y b o r a c h f r a n c u s k i c h. "Lietuvos Aidas" Nr.104 z 10.V.32 r.Art.p.t."Produkty wyborów francuskich. Streszczenie:

Niezależnie od takiego czy innego ugrupowania się frakcyj nowego parlamentu francuskiego, trudno spodziewać się wielkiej zmiany w polityce wewnętrznej a zwłaszcza zagranicznej, chyba, że socjaliści zgodziliby się wejść do rządu i utworzyć wraz z radykałami mocną koalicję przy poparciu socjalistów-republikanów. Wtedyby się istotnie rozpoczęła we Francji "likwidacja", według wskazówek międzynarodówki. Trudno się jednak spodziewać takiego rozwiązania kwestji w utworzeniu przyszłego rządu. Należy przez to sądzić, że radykalni socjaliści będą szukać oparcia o grupy umiarkowane, co niemal całkowicie znowu zneutralizuje ich lewicowy zapał. Zmienią się osoby w rządzie, lecz mało się zmieni kierunek polityczny.

K r o n i k a .

S p r a w a w y p o w i e d z e n i a u m o w y h a n d l o w e j m i ę d z y L i t w ą a Ł o t w ą ."Dzień Kowieński"/Nr.104/: Jak wiadomo z powodu łotewskich ograniczeń dewizowych wywóz z Litwy do Łotwy niemal całkowicie ustał, podczas, gdy import łotewski do Litwy idzie w dawnem tempie, wykazując nawet pewną tendencję zwyżkową, co spowodowało, że litewski bilans handlu z Łotwą jest nienormalnie bierny. W swoim czasie odnośne sfery litewskie zwróciły się do rządu łotewskiego z propozycją nawiązania rokowań w celu wyrównania bilansu handlowego,

jednak Łotysze dotychczas nie udzielili w tej kwestji żadnej odpowiedzi. W związku z tem, jak podają ze sfer miarodajnych, jeżeli w najbliższym czasie rząd łotewski nie nadeśle odpowiedzi. Litwa jest zdecydowana zastosować względem towarów łotewskich ograniczenia kontyngentowe i 15 lipca wypowiedzieć Łotwie zawarty uprzednio ~~xxxxx~~ łotewsko-litewski traktat handlowy.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a.

D o k o ł a n o w e j u s t a w y o z e b r a n i a c h ."Dzień Kowieński" /Nr.104/: 9 maja minister Spraw Wewn. złożył w Gabinecie Ministrów nowy projekt ustawy o zebraniach, który ma być przyjęty jeszcze w końcu b.m.Nowa ustawa o zebraniach nakazuje organizatorom zebrań, aby na trzy dni przed ich zwoływaniem powiadamiali o nich komisarjat policyjny, prosząc o zezwolenie. O ile na zebraniu ma być wygłoszony odczyt lub referat, powinno być załączone do podania krótkie streszczenie tematu. O ile na zebranie ma być dopuszczona młodzież w wieku do 17 lat, to należy specjalnie powiadomić o tem policję. Organizator zebrania powinien mieć skończonych 21 lat, obywatelstwo litewskie i stale mieszkać w miejscu, gdzie zebranie zostaje zwoływane. Policja ma prawo zakazu zebrania, o ile mają na niem być rozważane kwestje przeciwmoralne i przewidujące pogwałcenie porządku. Pozatem zebranie może być zabronione, o ile mają przybyć na nie nieletni. Na 24 godziny przed zwołaniem zebrania może policja udzielone zezwolenie cofnąć. O ile po upływie godziny od wskazanego czasu zebranie nie dochodzi do skutku, zezwolenie zostaje uznane jako unieważnione.

Z a m k n i ę c i e t-s t w a "A u r o r a". "Lietuvos Žinios"/Nr.105/: 9 maja sąd uniwersytecki w Kownie po rozpatrzeniu sprawy studentów Dirmejkisa, Baurasa Oransasa, Andruszkiewicza i Peresa, oskarżonych o różne drobne przestępstwa jak oszczerstwa, fałszowanie podpisów oraz brak dyscypliny, skazał ich na różne kary od nagany aż do wydalenia z uniwersytetu włącznie. Jednocześnie sąd zamknął towarzystwo studentów-marksistów "Aurorę".

P o c i ą g n i ę c i e d o o d p o w i e d z i a l n o ś c i s z e f a p o l i c j i k o w i e ń s k i e j i r e d a k t o r a "L i e t u v o s A i d a s a" p r z e z d r .K a r w e l i s a ."Socjaldemokrats" /Nr.102/: W związku z ostatniemi rewelacjami szefa policji litewskiej Statkusa o wykryciu organizacji "Bojowników o Wolność" jeden z oskarżonych dr.Karwelis pociągnął do odpowiedzialności sądowej Statkusa i redaktora "Lietuvos Aidasa" Gustainisa za rozsiewanie o jego osobie oszczerstw. Ponadto dr.Karwelis wytoczył powództwo cywilne w wys.50 tys.lt. od Statkusa i 10 tys.lt. od Gustainisa, gdyż na tyle oblicza Karwelis straty poniesione przy wykonywaniu swego zawodu wskutek rozsiewania kłamliwych wieści. Całą tę sprawę uważa się na Litwie z jedną z najbardziej sensacyjnych, gdyż rzuci ona światło na zakulisową działalność litewskiej policji.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"L i e t u v o s Ž i n i o s" o s t o s u n k a c h k ł a j p e d z k i c h ."Lietuvos Žinios" Nr.105 z 10.V.32 r.List z Kłajpedy p.t."Należy lepiej się zapoznać". Streszczenie:

"Lietuvos Aidas" bezpośrednio po wyborach kłajpedzkich wysunęło hasło "należy lepiej się zapoznać". Jest to sumienne przyznanie się do tego, że litewskie sfery rządzące nie zapoznały się należycie z życiem Kraju Kłajpedzkiego i z ludnością Kłajpedy. Możnaby jeszcze usprawiedliwić nieznajomość spraw Kłajpedzkich u ludzi, którzy stoją od tych spraw dalej. Niczem się jednak nie da usprawiedliwić ignorancja osób, którym powierzono obszar Kłajpedy bezpośrednio i które absolutnie się nie orjentowały w sprawach, mających dla narodu ogromne znaczenie.

Wybory już minęły. Można o nich mówić spokojnie i objektywniej. Dojdzie się przytem zawsze do wniosku, że istotnie należy lepiej się zapoznać. Wyniki wyborów wymownie świadczą, że takiego zapoznania się

nie było. Więcej jeszcze: kłajpedzianie dziwią się wprost, nic mogąc zrozumieć, czy władze centralne były wprowadzane w błąd /świadomie czy nieświadomie/ czy też chciały tego same? W ostatnie twierdzenie nikt nie wierzy, pozostaje przeto pierwsze.

Przed wyborami leader Volkspartei Krauss oświadczył, że jest Bawarczykiem, lecz żyje w Kłajpedzie przeszło 30 lat. Oświadczył dalej, że jest lojalnym obywatelem Litwy i że wie, iż na jego listę głosować będzie większość Litwinów kłajpedzkich, co jest zrozumiałe z tego względu, że Volkspartei stoi na gruncie autonomji Kłajpedy. Autonomji zaś pragną Litwini kłajpedzcy zapewne więcej niż Niemcy. Dużo przyczyn składa się na to, że kłajpedzianie pragną autonomji. Obszar Kłajpedy lubi spokój, porządek i wolność. Obecnie zaś panuje na obszarze Kłajpedy chaos największy. Wszystko to wychodzi na korzyść tych, którzy bronią kłajpedzkiej autonomji. Wybory listom litewskim nic nie dadzą. Litwini mogą nawet stracić. Zamist 5 mandatów mogą uzyskać tylko 4. Zresztą może utrzymają dawny stan posiadania.

Słowa Kraussa, jak wiadomo się sprawdziły. Z tego można wnioskować, że zna on życie miejscowej ludności, odczuwa jej nastroje i może się orjentować. Nie można tego powiedzieć o stronie przeciwnej.

K r o n i k a .

D o k o ł a s p r a w y B e c k e r a i M e y e r a . "Echo"/Nr.128/: Sprawa obywatela niemieckiego Ryszarda Beckera i nauczyciela kłajpedzkiego Meyera oskarżonych o szpiegostwo będzie rozpatrywana 24 maja na sesji Sądu Wojennego w Szawlach. W międzyczasie Meyer zachorował na ostrą anemję i umieszczony został w szpitalu więziennym w Kownie, gdzie przebywa obecnie.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

S y t u a c j a s z k o l n i c t w a l i t e w s k i e g o w W i l e ń s z c z y ź n i e . "Rytas" Nr.87 z 10.V.32 r. Streszczenie:

Na dorocznem zebraniu litewskiego t-stwa oświatowego w Wilnie "Rytas" ks.Kraujalis, prezes towarzystwa wygłosił obszerne sprawozdanie na temat sytuacji szkolnictwa litewskiego. "Rytas" dokłada wysiłków do stworzenia jak największej liczby szkół, w którychby dzieci litewskie mogły pobierać naukę w języku ojczystym. "Rytas" stara się zadowolnić pod tym względem podania rodziców-Litwinów i corocznie zwraca się do polskich władz szkolnych z prośbami o koncesje dla szkół litewskich. Jednak od jesieni 1927 r.nie doczekał "Rytas" zatwierdzenia ani jednej szkoły litewskiej. "Rytas" w 1931/32 r.opierając się na ciągłych prośbach ludności prosił Kuratorjum o pozwolenie założenia 52 nowych szkół. Na 44 podania otrzymano odpowiedzi negatywne, zaś na 8 podań złożonych latem r.ub. nie otrzymano dotychczas żadnej odpowiedzi /chodzi o koncesje dla szkół w Pożalciach, Kruminiach, Kaszecie, Drucminach, Girajciach, Pomereczu, Kurszach i Szarkiszkach, pow.wiltrocki/. W bież. roku szkolnym nie zatwierdzono 38 nauczycieli. W szeregu miejscowości, gdzie ludność prosiła o szkoły litewskie założono rządowe szkoły polskie, przyczem zmusza się rodziców do posyłania swych dzieci do szkół litewskich. "Rytas" utrzymuje w Wilnie gimnazjum Witolda Wielkiego z 340 uczniami i 24 nauczycielami. W r.ub."Rytas" posiadał w Wilnie dwuklasową szkołę powszechną z blisko 60 uczniami i 3 nauczycielami. Szkoła ta została 30 grudnia przez Kuratorjum zamknięta jak również szkoły w miejscowościach następujących: Dubicze, Pelessa, Powołocze, Bile, Koniuchy, Miciuny, Giluny i Bieniuny. Na prośbę "Rytasa" skierowaną do M-stwa Oświaty, otrzymano już w sprawie 7 szkół odpowiedzi negatywne, zaś w sprawie 2 szkół odpowiedź jeszcze nie nadeszła. Brak jest również odpowiedzi na podanie towarzystwa z prośbą o pozwolenie otwarcia nowej szkoły powszechnej w Wilnie.

Oprócz szkół towarzystwo ma również 3 czytelnie. Liczba kursów wieczorowych dla dorosłych znacznie zmalała. Gdzieniegdzie nie zezwala się na otwarcie takich kursów. Wreszcie t-stwo "Rytas" zajęło się uporządkowaniem własnej bibljoteki, archiwum, muzeum i t.d.

B7